

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 5/2012 (IV.13.) számú ajánlása a többlethozam visszajuttatás szabályairól

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlások **általános célja** a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Jelen ajánlás a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseken, mint minimum követelményeken felül fogalmaz meg elvárásokat.

Jelen ajánlás célja: a hatályos előírások alapján az életbiztosítási ág matematikai tartaléka fedezetén elért többlethozam-visszajuttatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges teljes folyamat végigkövetése, és az egyes részterületek esetében a Felügyelet által elvárt elvek és eljárások bemutatása.

Így a többlethozam-visszajuttatás folyamatán belül kiemelten foglalkozik a matematikai tartalékok fedezetét képező eszközök nyilvántartásával, kezelésével; hozam-, többlethozam-számítással; a tartalékfedezet folyamatos rendelkezésre állásának ellenőrzésével; a visszajuttatás időbeliségének, ütemezésének meghatározásával; az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék kezelésével; a törtidőszaki visszajuttatások kérdéseivel.

Az ajánlás közzétételéhez fűzött elvárások:

- **a prudens működés követelményének érvényre juttatása,**
- **a jogszabályi előírások betartásának elősegítése,**
- az ügyfelek szerződésben foglalt érdeke érvényesülése és a későbbi jogviták elkerülése, ezáltal az ügyfelek érdekének megfelelő védelme,
- a többlethozam-visszajuttatás folyamata egyes részkérdéseinek egységes értelmezése,
- a folyamat nagyobb fokú átláthatósága és ellenőrizhetősége.

Jelen **ajánlás címzettjei** azok a biztosítók, amelyek a jelenleg hatályos előírások alapján az életbiztosítási ág matematikai tartaléka fedezetén elért többlethozam visszajuttatására kötelezettek.

A többlethozam-visszajuttatás folyamatára ható normaanyagot különösen az alábbi jogszabályok tartalmazzák, melyek egységes értelmezéséhez és az egységes joggyakorlat kialakításához kíván az ajánlás segítséget nyújtani:

- a biztosítókról és biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.),
- a biztosítók könyvvizetési és beszámolóképzési sajátosságairól szóló 192/2000. (XI.24.) Kormányrendelet számviteli politikára, a befektetések értékelésére, az eredménytételek kimutatására vonatkozó rendelkezései,
- a biztosítástechnikai tartalékok tartalmáról, képzésének és felhasználásának rendjéről szóló 8/2001. (ii.22.) PM rendelet matematikai tartalékokra és az eredménytől függő díjvisszatérítési tartalékokra vonatkozó rendelkezései,

- a biztosítóintézetek aktuáriusi jelentésének tartalmi követelményeiről szóló 7/2001. (II.22.) PM rendelet a matematikai tartalék és a befektetési hozam felhasználására vonatkozó rendelkezései.

Jelen ajánlás a továbbiakban a jogszabályi rendelkezésekre nem kíván visszautalni az elvek és elvárások megfogalmazásakor, amennyiben a jogszabályok a jelen ajánlásban foglaltakon túlmutató követelményeket írnak elő, az ezeknek való megfelelést a Felügyelet természetesen továbbra is elvárja.

II. A többlethozam-visszajuttatás folyamata, elvek, elvárások

1. Általánosan megfogalmazható elvárás, hogy a biztosító vezetése mérje fel a hatályos jogszabályi előírásokon felül a termékfeltételekben, a hatályos és élő szerződéseiben foglalt kötelezettségeit, amelyeknek eleget kell tennie a többlethozam-visszajuttatás folyamata során.
2. Javasolt az egész folyamatra vonatkozóan egy egységes szabályzatban – lehetőleg a számviteli politikában – rögzíteni az e téren meglévő kötelezettségek teljesítéséhez szükséges feladatokat, megjelölve a felelős szakterületeket, határidőket.
3. Javasolt, hogy mind a szabályzat megfelelőségét, mind annak gyakorlati végrehajtását a belső ellenőrzés rendszeresen vizsgálja, beleértve az esetlegesen kiszervezett tevékenységeket végzők gyakorlatát is.
4. Különösen javasolt, hogy a szabályzatok és az ellenőrzés a többlethozam-visszajuttatási folyamat egészét fedje le, beleértve annak befektetési, aktuáriusi, jogi, informatikai és panaszügyi vonatkozásait egyaránt.
5. A folyamatot érintő módszerváltások esetén is figyelemmel kell lenni az ügyfelek jogos érdekeire. Amennyiben a többlethozam-visszajuttatás módszere változik, akkor változtatás indokát, a megváltozott módszert és annak hatását javasolt bemutatni az éves beszámoló kiegészítő mellékletében.

II. 1. A matematikai tartalék fedezetét képező eszközök, a fedezeti portfólió nyilvántartása, kezelése [1]

6. A Felügyelet elvárása, hogy az életbiztosítási ág matematikai tartaléka fedezeti portfólióját (illetve, amennyiben az eszközfedezetet együttesen testesíti meg, portfólióit) a biztosító egyéb eszközeitől (illetve több portfólió esetén egymástól is) elkülönítetten tartsa nyilván és értékelje.
7. Jelentősen eltérő hozamkiígérésű termékcsoportok esetében javasoljuk a termékcsoportok matematikai tartalékai fedezetét képező eszközportfóliókat is külön nyilvántartani és

---

¹ [1] Matematikai tartalékon a továbbiakban az élet ág valamennyi matematikai tartalékát értjük.

értékelni, amely támogatja a termékcsoport szintű eszköz-forrás menedzsmentet is.

8. A jelentősen eltérő hozamkiígérésű termékcsoportokat javasoljuk a 2. pontban említett egységes szabályzatban meghatározni.

II. 1. 1. Nyilvántartás

9. Az egyértelmű és átlátható tevékenység érdekében indokolt elvárás, hogy az életbiztosítási ág matematikai tartaléka fedezetét képező portfólió(k)ról vezetett **eszköznyilvántartás „zárt” rendszert alkosson**, azaz az időközi befizetések és kifizetések, a portfólió(ka)t érintő allokációk minden esetben nyomon követhetők, az allokált eszközök egyértelműen azonosíthatóak és a matematikai tartalék fedezeteként nyilvántartottak legyenek. A nyilvántartási rendszer terjedjen ki a fedezetet jelentő valamennyi eszközre.

10. Az egyes portfóliókhoz rendelt eszközök hozamát (figyelemmel az eszköz által ott töltött időre is) a kimutatásban az adott portfólióhoz javasolt rendelni.

11. A hozam meghatározásához javasolt olyan befektetés-nyilvántartó rendszert alkalmazni, amely az értékpapírok esetében a hozamok portfóliószintű gyűjtését automatikusan végzi. A nem értékpapírok hozamát javasolt a könyvelésből származó értékekből származtatni és hozzáadni az értékpapír-portfóliók hozamához.

12. Javasoljuk ezt a folyamatosan vezetett vagyonregisztert megfelelő informatikai megoldással támogatni, illetve külön (al)rendszerben kialakítani.

II. 1. 2. Portfólió-kezelés

13. A portfólió(k) részét képező különböző eszköztípusok (pl. államkötvény, részvény, ingatlan), ne kizárólagosan az adott eszközfajtára meghozott befektetési döntések szerint kerüljenek eladásra, újraallokálásra, hanem azok az elvek érvényesüljenek melyek az adott kötelezettségek szempontjából fontosak, követendők. Azaz az egyes eszközportfóliók kialakítása során javasolt azt tudatosan külön egységként kezelni abban az értelemben is, hogy az általánosan megfogalmazott befektetés-politikai célok – kiegészülve az adott portfólió elkülönítésének céljával – portfóliószinten is megvalósuljanak.

14. Az eszközök kiválasztásánál javasolt az életbiztosítások lejárat szerkezetének és hozamigérvényeinek figyelembevétele, és célszerű mindezt megfelelő informatikai megoldással támogatni.

II. 1. 3. Allokáció és ellenőrzés

15. Az életbiztosítási ág matematikai tartalékának fedezetét képező portfólió változását indokolt folyamatosan figyelni.

16. Olyan mechanizmust célszerű kialakítani, ami (az ésszerűség keretein belül) minimálisra csökkenti annak kockázatát, hogy a fedezeti eszközportfólió(k) értéke bármely időpontban nem éri el a matematikai tartalék(ok) értékét. Ennek megfelelő megoldás lehet például egy megfelelő puffer ^[2] alkalmazása, melynek várható elégségessége számításokkal

---

² [2] Puffer = fedezeti portfólión belül a matematikai tartalék összegét meghaladó rész

alátámasztott), vagy egy olyan interpolációval meghatározott tartalékérték fedezettségének biztosítása két tartalékmegállapítási időpont között, amely a következő időpontra előrebecsült tartalékértékén alapszik (nem dinamikusan változó tartalékállomány esetén).

17. Az életbiztosítási ág matematikai tartaléka képzésének megfelelően indokolt kialakítani a fedezeti portfóliót, valamint egyidejűleg biztosítani az allokált eszközök egyértelmű azonosíthatóságát.

18. Javasolt a fenti elvek érvényesülését a vagyonkezelő és a letétkezelő alkalmazása esetén is, nyilvántartás szinten biztosítani.

II. 2. Az életbiztosítási ág átlagos matematikai tartaléka meghatározása a többlethozam-visszajuttatás szempontjából

19. Az átlagos matematikai tartalék megállapítása a többlethozam-visszajuttatás szempontjából két szinten történik:

- egyedi, illetve
- portfólió szinten.

20. Egyedi szinten úgy és olyan gyakorisággal javasolt megállapítani az átlagos matematikai tartalékot, hogy egyrészt az összhangban legyen a szerződési feltételekben megfogalmazottakkal, továbbá a terméktervben leírtakkal, másrészt (az ésszerűség keretein belül) az átlagtartalékok lehető legpontosabb becslését tegye lehetővé.

21. Nem engedhető meg olyan becslési módszer alkalmazása, amely az egyes szerződések átlagtartalékainak, illetve többlethozam-részeinek szisztematikus alulbecslését eredményezi.

22. Globális vagy portfólió szinten az átlagtartalék megállapítása a többlethozam-visszajuttatás több mozzanatát is érintheti (pl. a matematikai tartalékon elért hozam, az egyedi többlethozam-visszajuttatásnál alkalmazandó hozamszázalék, a matematikai tartalék technikai kamat miatti növekménye). A portfóliósintű átlagos matematikai tartalékot, és az abból eredeztethető, a többlethozam-visszajuttatásban érintett egyéb portfóliósintű értékeket (ld. fent) úgy és olyan gyakorisággal megállapított alapadatokból javasolt meghatározni, hogy

a) egyrészt azok egymással, a többlethozam-visszajuttatásban szerepet játszó egyéb portfóliósintű értékekkel (pl. a fedezeti portfólió hozama), valamint az egyedi szintű többlethozam-visszajuttatással összhangban legyenek;

b) másrészt (az ésszerűség keretein belül) az érintett értékek „pontos” becslését tegyék lehetővé.

A matematikai tartalékot legalább olyan gyakorisággal célszerű megállapítani, amely (figyelemmel az alkalmazandó fedezetbiztosítási mechanizmusra is – lásd II.1.3. pont) minimálisra csökkenti a két tartalékmegállapítás közötti időszak tartalékalakulásának bizonytalanságában rejlő azon kockázatot, hogy a mögöttes eszközfedezet ezalatt nem lesz megfelelő. (Lásd még II. 1. pontban: A matematikai tartalék fedezetét képező eszközök, a

---

fedezeti portfólió nyilvántartása, kezelése.)

II. 3. A „hozam” fogalma

23. A biztosítók számára célszerű, hogy a 2. pontban megjelölt szabályzatban **definiálják a hozam fogalmát**. Javasolt a számviteli hozam (eredmény) figyelembe vétele, mint kiindulópont a többlethozam számítása során.

24. **E hozam-fogalom esetében javasolt, hogy tartalmazza** a különböző eszközök esetében elszámolható és az adott időszakra járó kamatokat, osztalékokat, realizált árfolyamnyereségeket, -veszteségeket, értékvesztéseket, értékvesztés-visszaírásokat, értékpapír-amortizációkat, valamint az elszámolt költségeket, ráfordításokat is.

25. A hozam számítása során figyelembe veendő elemek legalább az alábbiak:

- Az értékpapírok esetében a befolyt és az eladáskor kapott kamatok, realizált árfolyamnyereségek, kapott osztalékok, az elhatárolt kamatok változásából és a névérték alatt vásárolt értékpapírok nyereséjellel elhatárolásából eredő hozam, nettósítva a vásárláskor fizetett kamatokkal, árfolyamveszteségekkel és a névérték alatt vásárolt értékpapírok veszteséjellel elhatárolásaiból eredő ráfordításokkal.
- A hozam elemei ingatlanok esetében a bérleti díj, az ingatlan eladásából származó bevétel, valamint a saját tulajdon használata miatt – alátámasztott módon - elszámolt bevétel.
- Kötvénykölcsönök esetében a hozam az életbiztosítási kölcsönállomány elszámolt kamatával egyező.
- Bankbetétek esetében a hozam a kapott kamatok egyenlegével egyező.
- A devizaállományok, devizabetétek esetén a hozam a kapott kamatokkal és a devizaárfolyam-nyereségekkel, illetve -veszteségekkel egyezik meg.
- Részesedések esetében a hozam a jóváhagyott osztalékkal megegyező.
- A levonásra kerülő költségelemek az értékpapírok esetében a pénzügyi műveletek ráfordításai között kimutatott tételek (így különösen: az alap-, a befektetés- és a letétkezelésért fizetett díj), az ingatlanok és tárgyi eszközökhöz kapcsolódóan a befektetett tárgyi eszközök ráfordításai, az egyéb befektetésekhez kapcsolódóan a befektetések egyéb ráfordításai között kimutatott tételek portfólióra eső része, az adott időszakra vonatkozóan.

26. Javasolt a hozamszámítás alapjául szolgáló főkönyvi számlákat portfóliónként alszámlákra bontani, legalább olyan módon, mint ahogy az életbiztosítási ág matematikai tartalékához rendelt fedezeti portfólió (pl. a technikai kamat miatt) megbontásra került.

27. Javasolt a hozamot portfóliónként azonos elvek alapján meghatározni, azonban az értékelés során javasolt figyelembe venni a portfólió célját, valamint az elkülönítés okát.

28. Nem megengedett az az eljárás, amikor az egyik portfólióban megtermelt hozamot (az eszköz átallokálásával) egy másik portfólióban mutatnak ki hozamként. Az üzletpolitika nem ütközhet a valódiság elvének követelményével.

II. 4. Az életbiztosítási ág matematikai tartaléka fedezetén elért hozam

29. Abban az esetben, ha ismert a hozamtömeg, valamint a hozamot termelő portfóliónak a

tartalékarányos része, meg kell határozni a hozamból is a tartalékarányos részt, mint a portfóliószintű (globális) többlethozam számításának alapját.

30. Ennek alapfeltétele, hogy a biztosító egyrészt az életbiztosítási ág matematikai tartalékainak befektetéseire tudja kapcsolni azok hozamát, másrészt rendelkezzen a megfelelő átlagolási módszert támogató technikai és információs háttérrel. Így a rendelkezésre álló, a tartalékfedezeti portfólión termelt összhozam kiszámítása is megvalósítható.

31. Javasolt ugyanolyan gyakorissággal meghatározni a hozamot, mint amilyen gyakorissággal a tartalékok esetében a többlethozam miatti tartaléknövekmény képzését vagy becslését végzik.

32. Amennyiben a fedezeti eszközportfólió pufferrel rendelkezik, úgy a mindenkori matematikai tartalék fedezeteként a portfólió minden egyes eszközéből olyan részt kell figyelembe venni, mint a matematikai tartalék aránya a teljes eszközportfólióhoz. Ez azt is jelenti, hogy az elkülönített portfólión belül a matematikai tartalékkal azonos értékű befektetett állomány arányosan részesüljön a portfólió hozamából. Portfólión belül ne legyen megkülönböztetés, ugyanaz a hozam-százalék hasson a matematikai tartalékra, illetve a pufferre.

33. A fenti arányosítás, és az egyéni többlethozam-visszajuttatás számításához esetlegesen alkalmazandó hozamszázalék megállapítása során javasolt kiszűrni [3] az eszközportfólió hozam miatti növekedését (a fedezeti portfólió átlagos értékének meghatározásakor), valamint a matematikai tartalék technikai kamattal miatti növekedését (az átlagos matematikai tartalék meghatározásakor).

34. A (többször) hozamok meghatározásakor az egyes részértékek meghatározása során javasolt azonos kamatszámítási elveket, megközelítéseket alkalmazni, vagy ellenkező esetben javasolt az esetleges torzulásokat számszerűsíteni, és megfelelő korrekcióval kiküszöbölni.

II. 5. A portfóliószintű (globális) többlethozam megállapítása

35. Az alábbiakban megfogalmazott elveket és elvárásokat kizárólag az életbiztosítási ág matematikai tartalékai befektetési többlethozamának legalább 80%-os, az ügyfeleknek való visszajuttatás (Bit. 100. § (1) bekezdés) teljesülésének ellenőrzése szempontjából veendő figyelembe.

A többlethozam a matematikai tartalékok befektetése hozamának és a technikai kamatláb felhasználásával számított a különbsége. Azon termékek (pl. poolos vagy a negyedéves, éves kamatkiigérésű termékek) vagy tartalékrészek (pl. egyszerű nyereségszámla) esetén, melyeknél nem értelmezhető a Bit-ben foglalt technikai kamatlábra vonatkozó fogalom, valamint a Bit. felhatalmazása alapján kiadott, a technikai kamatlábak legnagyobb mértékéről szóló 14/2005 (III.30.) PM rendelet szerinti technikai kamatláb, ott a technikai kamatláb 0%-

---

³ [3] A 33. és 36. pontokban említett, az eszközportfólió hozam miatti, illetve a matematikai tartalék technikai kamattal miatti növekedésének kiszűrése olyan konzisztens rendszer felállítását jelenti, amely figyelemmel van a matematikai tartalék technikai kamattal miatti, illetve az eszközportfólió hozam miatti növekményére, ezek torzító hatására mind egyéni, mind portfólió szinten és garantálja az egyedi és globális többlethozam-visszajuttatás fenti torzításoktól való mentességét. A kiszűrésre vonatkozó példa a Függelékben szerepel.

nak értendő.

36. A matematikai tartalék technikai kamat miatti növekményét a hozam számításával összhangban javasolt végezni. A becslés során ki kell szűrni a matematikai tartalék technikai kamat miatti növekedésének hatását. A technikai kamat miatti növekmény más módon is meghatározható (pl. szerződésenként, a terméktervnek megfelelően), amennyiben igazolható, hogy a módszerek közötti inkonzisztencia nem okoz jelentős torzulást (vagy éppen a többlethozam pontosabb becslését eredményezi). A globális többlethozam megállapítható a teljes portfólióra, illetve a Bit. 230.§ (4) bekezdése alapján kettébontott (a továbbiakban régi, illetve új) portfóliókra külön-külön. (Lásd még a II.7. fejezetben a 80%-os szabály ellenőrzése.)

37. Amennyiben a régi és az új portfólióra külön kerül a globális többlethozam megállapításra, és van olyan fedezeti eszközportfólió, amely egyaránt szolgál régi és új szerződések matematikai tartalékainak fedezetére, akkor az ilyen eszközportfólión keletkezett hozamot, továbbá a technikai kamat miatti növekményt is azonos elvek alapján javasolt a régi és az új szerződések között megosztani.

II. 6. A többlethozamban részesülő biztosítottak, ügyfelek meghatározása, a feltételeknek való megfelelés

II. 6. 1. A többlethozamban részesülő biztosítottak, ügyfelek meghatározása

38. A Bit. előírásán alapul a biztosító azon kötelezettsége, hogy a biztosítási szerződésben rögzítse a biztosítottak járó többlethozam jóváírásának rendjét.

39. A Bit. írja elő, hogy a szerződéskötést megelőző írásos ügyfél-tájékoztatásnak tartalmaznia kell a többlethozam visszajuttatásának mértékét és módját, mint a többlethozam-meghatározás rendjének két fő elemét.

40. Így, az egyes szerződések szintjén egyértelmű, részletes meghatározását javasolt adni a többlethozammal kapcsolatos, a szerződőt érintő jogoknak és kötelezettségeknek, valamint annak, hogy milyen mértékben, milyen formában részesedik a többlethozamból az ügyfél és mikor, kitérve a törtidőszakok kezelésére is.

41. Amennyiben az ügyfél többlethozam-visszajuttatással kapcsolatos egyes jogai, kötelezettségei (pl. a törtidőszaki hozam visszajuttatása, a visszajuttatott többlethozamon elszámolt elvonások), a szerződési feltételekben nem kerültek rögzítésre, az ügyfél jogos érdekének szem előtt tartásával kell eljárni.

II. 6. 2. A feltételeknek való megfelelés

42. A szerződésre visszajuttatandó hozamrészt a gyakorlatban úgy célszerű megállapítani, hogy az összhangban legyen egyrészt a szerződési feltételekkel és a termékterv egyéb idevágó részeivel (alapvetően a díjkalkulációval), másrészt az életbiztosítási ág matematikai tartalékára jutó többlethozam portfóliószintű megállapításával. Törtidőszaki hozam-visszajuttatás esetén összhangot javasolt teremteni a többlethozam „rendes” (nem törtidőszaki) megállapításával is. Az ésszerűség keretein belül javasolt törekedni a lehető legnagyobb pontosságra.

43. Az adott időszakban megtermelt többlethozamnak a szerződési feltételek szerint visszajuttatandó része csak akkor tekinthető véglegesen visszajuttatottnak, ha azt eléri a bármilyen formában már teljesített többletszolgáltatás és a jövőben teljesítendő többletszolgáltatás - terméktervben megfogalmazott - várható jelenértékének összege. A jelenértéket a szerződési feltételekben a többlethozam visszajuttatására megjelölt (vagy annak hiányában a visszajuttatásra elvárható) időpontra kell érteni.

44. A fenti jelenérték meghatározásakor (a szerződési feltételekben megfogalmazott ellenkező értelmű rendelkezés hiányában) többek között az alábbiakra javasolt figyelemmel lenni:

- a jövőben teljesítendő garantált többletszolgáltatás (pl. revalorizáció, egyszeri díjas szerződés vásárlása) a többletszolgáltatás „jövőírásának” időpontjára vonatkozó várható jelenértéke a többletszolgáltatás (várható költségekkel növelt, a díjkalkuláció alapján kalkulálható) nettó egyszeri díjával azonosítható;
- nyereségszámla alkalmazása esetén törekedni kell a nyereségszámlán kimutatott összeg értékállóságára.

II. 7. A többlethozam legalább 80%-os visszajuttatásának ellenőrzése

45. Törvényi rendelkezés alapján az életbiztosítási ág teljes matematikai tartalékán elért többlethozam legalább 80%-át vissza kell juttatni. Ez a portfóliósintű (globális) visszajuttatásra vonatkozó szabály az egyedi szintű visszajuttatást közvetlenül nem érinti.

46. Egyedi szinten a szerződési feltételekben megfogalmazott hozamkiígéréseknek kell megfelelni, de (a termékstruktúra specialitásainak keretein belül) törekedni javasolt az esetleges (a 80%-os szabály miatti) többlet igazságos szétosztására: a többlet lehetőleg arányosan kerüljön vissza mindazon szerződésekre, amelyek matematikai tartalékán a többlethozam megtermelődött.

47. Az átmeneti szabályok értelmében a 80%-os visszajuttatás hatályba lépését megelőzően kötött szerződések esetében a „befektetési eredmény” 50%-át kell visszajuttatni. Az átmeneti szabály alkalmazása során elegendő tehát csak az „új” szerződések esetén megfelelni a 80%-os szabálynak. Azonban ha a teljes portfólión megvalósul a legalább 80%-os visszajuttatási arány, akkor az átmeneti szabályt nem kell alkalmazni, azaz nem szükséges az „új” szerződések tekintetében külön is megfelelni a 80%-os szabálynak.

48. E pont tekintetében „befektetési eredmény” alatt a II. 3. pontban megfogalmazott hozam értendő.

49. A többlethozam 80%-át (illetve 50%-át – az előző pontnak megfelelően) minden naptári évre vonatkozóan javasolt visszajuttatni, de ezen követelménynek (tekintettel az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék figyelembevehetőségére) a tárgyév fordulónapját követően is elég megfelelni. (Lásd még II.8. fejezet.)

II. 8. Az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék szerepe

50. Az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék a visszajuttatandó többlethozamnak csak átmeneti elhatárolását szolgálhatja. Egy éven túl a tartalékban csak rendkívül indokolt esetben maradhat még visszajuttatandó rész (pl. ha a pontos visszajuttatásra azt megelőzően nincs mód, vagy ha a szerződési feltételekből egyértelműen az következik, valamint lejáratí bónusz

alkalmazásakor, stb.).

51. Amennyiben az éven belüli visszajuttatás akadály a visszajuttatandó összeg pontos meghatározásához szükséges egy vagy több paraméter hiánya, úgy becsült paraméterekkel javasolt meghatározni a visszajuttatandó összegek (praktikusan alulbecsült) közelítő értékét, és csak a becsült különbözetet elhatárolni az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalékban.

52. A 80%-os (50%-os) szabály teljesülését tekintve az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék növelése még nem tekinthető többlethozam-visszajuttatásnak. A 80%-os szabály csak akkor tekinthető teljesítettnek, ha a többlethozam legalább 80%-a (a hozam legalább 50%-a) visszajuttatásra került már az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalékban maradt összeg nélkül is. Javasolt ennek teljesülését mindaddig nyomon követni (praktikusan a következő évek mérleg fordulónapjával), amíg megfelelő mértékű többlethozam visszajuttatásra kerül az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalékban maradt összeg nélkül is.

53. Az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék felhasználása során akár egyedi szinten, akár globálisan figyelemmel javasolt lenni a pénz időértékére a II. 6.2. fejezetben megfogalmazott elvek alapján. Globális szinten elfogadható megoldás, ha a biztosító az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalékon is visszajuttatja (a matematikai tartalékhoz hasonlóan) a többlethozamot.

III. Záró rendelkezések

- Az ajánlás a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény 21. § c) pontja szerint kiadott kötelező erővel nem rendelkező ajánlás, amely ismerteti a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlatának alapjait.
- Az ajánlás az intézményekre nézve kötelező erővel nem rendelkezik, de az annak való megfelelést a Felügyelet a jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése keretében értékeli.
- A Felügyelet felhívja a figyelmet arra, hogy az intézmény az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben az intézmény jogosult feltüntetni, hogy a szabályzatában foglaltak megfelelnek a Felügyelet elnöke által kiadott vonatkozó ajánlásnak.
- Az ajánlásban foglalt elvek gyakorlati megvalósítását a Felügyelet ellenőrizni fogja, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
- A jelen ajánlás közzétételével egyidejűleg hatályát veszti „A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 6/2006. számú ajánlása a többlethozam visszajuttatás szabályairól”.

Függelék

A 33. pontban illetve a 3. lábjegyzetben jelzett kiszűrés elvi alapja az, hogy a hozamot az a tőke termeli meg, amelynek maga a hozam még nem része. Amikor hozam-rátát számolunk, akkor a teljes hozam-tömeget nem azon átlagos tőkeértékhez kell arányosítani, amely már magában foglalja a még nem tőkésített hozamot is, hanem az arányosítást a nem tőkésített hozam nélküli átlagos tőkeértékhez kell elvégezni.

Példák az eszközportfólió hozam miatti, illetve a matematikai tartalék technikai kamat miatti növekedésének kiszűrése

1. példa: az eszközportfólió hozam miatti növekedésének kiszűrése

Legyen a matematikai tartalékok értéke az adott évben végig 100 (az egyszerűség kedvéért legyen a technikai kamatláb 0%).

Legyen az éves (lineáris, egyszerű kamatozással számolt) hozam-ráta állandó, 12%, a fedezeti eszközportfólió nyitó értéke 100, azaz az eszközökön elért hozam 12.

Ha a fedezeti eszközportfólió havi értékelésekor a hozamot is figyelembe vesszük (vagyis az eszközportfólió aktuális értékekét: a kezdeti befektetett tőke és az időarányos hozam összegét tekintjük), akkor az egyes hónapok végén 1, 2 .... 12 túlfedezetünk (puffer) keletkezik, a fedezeti portfólió átlagos értéke 106 lesz, így az arányosítás során a matematikai tartaléokra $100/106 * 12 = 11,32$ hozam jut, miközben a matematikai tartalékon elért hozamnak szintén 12-nek kellene lennie.

A kiszűrés során, az eszközökön elért hozamot nem vesszük figyelembe, ezért a matematikai tartalékon elért hozam, a 31. pontbeli arányosításnak megfelelően, $100/100 * 12 = 12$, aminek lennie is kell.

2. példa: a matematikai tartalék technikai kamat miatti növekedésének kiszűrése

Legyen a matematikai tartalék nyitó értéke 100, ami csak a 6%-os technikai kamat miatt növekszik lineárisan 106-ra.

Legyen a fedezeti eszközportfólió nyitó értéke 110, a hozam évi 12%, azaz az eszközökön elért hozam 13,2. Ha a matematikai tartalék technikai kamat miatti növekedését nem szűrjük ki, akkor az átlagos matematikai tartalék 103 lesz, és így az arányosítás során a matematikai tartaléokra $103/110 * 13,2 = 12,36$ hozam jut, miközben a matematikai tartalékon elért hozamnak $100 * 12\% = 12$ -nek kellene lennie.

A kiszűrés során a matematikai tartalékban halmozódó hozamot nem vesszük figyelembe, ezért a matematikai tartalékon elért hozam, a 31. pontbeli arányosításnak megfelelően, $100/110 * 13,2 = 12$, aminek lennie is kell.

Természetesen amennyiben egy hozamrész már tőkésedik (az eszközportfólióban vagy a matematikai tartalékban jóváírásra kerül), úgy az már nem szürendő ki az átlagok számítása során.